

DEMOKRASİ ve ÖZGÜRLÜK

Yusuf Gül

Demokrasi ve özgürlük, kökenleri çok eski tarihlere uzanan kavramlar olmasına rağmen, modernizmle beraber bu kavramsal dinamiğini terk edip, daha işlevsel bir karakter kazanmışlar,ve hatta 20. Yüzyılın sonlarına doğru postmodernist açıklama gayretlerinin etkisiyle iyice kendiliklerinden uzaklaşmışlardır

Bu yazımda,demokrasi ve özgürlük kavramlarının,doğdukları felsefe toprağından uzaklaşarak bilimin etkisi altına girmeleri, bilimin kendi doğası gereğı geçirdiğı değişimin bu kavramlar üzerindeki etkisi lokal olarak ele alınırken,bilim, felsefe ve sanat arasındaki ilişkiler üzerinde global çözümler aranacaktır.

Literatürde yoğun olarak anıldığı şekliyle 18. ve 19. Yüzyıllarda ortaya atılan bireyleşme hareketlerinin toplumsal ölçekte ortaya koyduğu sorunlar siyaset bilimini bir birey toplum çatışması etrafında ,fizik ve metafizik alanları ile karşı karşıya getirmiş, dönemin genel metodoloji yaklaşımı sosyal bilimlerde fizik bilimi kökenli yöntemler uygulama çabasıyla beraber ekonomi ve psikoloji bilimleri yoğun olarak çözüm aranan sahalar olmuşlardır.

Bilimselliğı tartışıla dursun fiziksel dünya üzerindeki etkileriyle iktisat, son iki yüzyılda demokrasi ve özgürlük için önemli kıstaslardan biridir. Fiziksel dünyaya ait çalışmalarımızın hem tarihsel anlamda hem de konusu bakımından fizik bilimi metodolojik ve metaforik temel oluşturmaktadır. Sosyal bilimlerin fizik biliminden aldığı yöntemler olarak, pozitif ve yarı deneysel yada tümevarım yöntemi, hipotez testi, tesadüfi veya amaçlı örnekleme,lineer modeller ve benzeri bilimsel çalışmalar sosyal bilimlerde yeterli olamamaktadır. Gerçeklik,geçerlilik, evrensellik gibi kriterler ve güncel sosyal sorun ve sorunsalların karmaşıklık ve indeterminizmi karşısında zorluk çeken bilimler yine fizik bilimini baz aldıklarında kaos ve kuantum kavramlarıyla karşılaşmaktadırlar.

Fiziğın çıkış noktası alınması,felsefenin fizik bilimi ile doğrudan ilişkili olması ve sosyal bilimlerde özellikle de iktisatta tahtı sarsılanın fizik değil, Newtongil fizik anlayışının özünü oluşturan kozmos düşüncesinin olmasıdır.

Kapitalizm ve Marksizmin; ekonominin iki temel işleyiş teorisinin (aynı zamanda paradoksal olarak ideolojisinin), modernist bilim anlayışına göre kurgulanması iktisatta belirgin bir paradigmatik değişime yol açmamıştır. Böylece iktisat tartışmaları ancak modernizmin belirlediğı sınırlar içinde kalmış, sıkışmıştır. Diğer taraftan iktisat köken anlamında ahlak felsefesine uzandığı için kapsamı modernist düşüncenin ürünleri olan yukarıdaki ideoloji ve yöntemleri aşarak postmodernist söylem gibi alternatif açıklamalara ihtiyaç duymaktadır.

Monarşik tanrı, teizmin etkisiyle evren modellerinde en önemli kavram olmasına rağmen, analitik düşünce ve Newton'un formülasyonlarıyla beraber evrenden soyutlanmış ve evren tanrının karışmadığı mükemmel bir makinayı andıran kozmos olarak adlandırılmıştır. Bu fikir Adam Smith tarafından Newton ve fizyokratlardan da etkilenererek iktisata girmiş ve piyasa mekanizmasının temelini oluşturmuştur. Piyasa mekanizması, kozmosun bilimselleşmesi, organik dünya görüşünün mekanistikle yer değiştirmesidir.

Newton'un monarşik tanrısı Adam Smith in monarşik devletiyle yer değiştirir ve bu monarşik devlet piyasaya karışmayarak tahtında oturur. Piyasa denge durumudur, sapmalar tekrar kendiliğinden dengeye döner. Piyasa mekanizmasının özünü oluşturan bu düşünce aslında bir modellemedir.

Deterministik-mekanistik bir anlayışı kendisine baz alan bu düşüncenin lokal alanlarda doğru gibi gözükse de makro alanlarda mutlak yerelliğın olmadığını söyleyen genel rölativite, zamana bağılı determinizmi yıkan kaos ve mikro alanlarda nedenselliğı ve determinizmi yıkan kuantum düşüncesiyle kozmosun kaosa ait özel bir durum olduğu ortaya çıkmıştır. İktisat ve onun doğrudan etki alanı olan toplumların yönetimi için hazırlanacak stratejilerde lineerlik(oransallık,basit olayların basit,karmaşık olayların karmaşık olaylara neden olması) yerine non-lineerlik (basit sistemlerin karmaşıklığı veya tersi), mekanistik neden -sonuç yerine kuantum istatistiksel nedenselliğın tercih edilmesi gerekmektedir.

Demokrasi ve özgürlük kavramlarının bu değişimi geçirebilmesi için ortaya çıktıkları

organizmaya karşı tutumlarının, modernizmin mirası olan Kapitalizm ve Marksizm dışında ve bunların da üstünde olan bir yaklaşım içerisinde olması gerekir. Bu iki düşünce demokrasi ve özgürlüğü modernizm kalıpları içerisinde algılayarak, ikilik olarak düşünmüş, denge arayışlarına zıt iki kutbu yaklaştırmak sorunuyla bakarak, çözümler için fiziksel dünyada kozmos yaratmak olduğu yanılgısına kapılmışlar, birisi piyasa mekanizmasını, diğeri merkezi ve otoriter devleti yön olarak gerçekliğin ütöpik olduğunu ortaya atmışlar ve bu iki kavram modernizmin yeni mitosları için zengin kaynaklar olmuşlardır.

Kemalizm devletçilik anlayışıyla iktisadi anlamda fiziksel dünyaya ait değişim ve gerçeklikleri farketmiş ,piyasa-devlet ikiliğiyle dış dünyadan soyutlanmış bir kozmos yerine organizatör devletçilik anlayışıyla, geçerlilik yerine gerçekliği kriter olarak stratej bir devlet tanımı ortaya koymuştur....
